

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 4. Probatur responsio autoritate Concilii Senonensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

& agat. *Ad 4.* R. Titium sub illa motione retinere potentiam agendi & non agendi, & aliud agendi, cum retineat totam voluntatis substantiam; sed potentia illa est antecedenter ligata & impedita. *Ad 5.* R. inde sequi tantum, quod voluntas Titii sub illa motione retineat libertatem remoram & radicalem.

Dices 4. Deus est omnipotens. Ergo potest voluntatem Titii ita ad amorem physice prædeterminare, ut eam tamen non obliget antecedenter ad hunc actum. R. neg. conseq. Nam ex eo quod Deus sit omnipotens, non sequitur, quod possit repugnantia. At pugnant inter se, voluntatem Titii ad amorem physice prædeterminatam esse, & tamen non esse antecedenter obligatam ad amorem, ut patet ex dictis supra.

At inquires. Cum Deus sit omnipotens, potest voluntatem Titii per motionem physice prædeterminantem applicare ad actum amoris secundum exigentiam quam habet, ut est facultas electiva. R. neg. Nam Deus, quia est omnipotens, potest quidem quamlibet causam applicare ad actionem secundum exigentiam ejus, ac non potest per medium quodlibet; alioqui posset causam applicare ad actionem secundum exigentiam ejus per medium ejus exigentia contrarium; quod est absurdum. Dico autem, quod motio physice prædeterminans sit medium applicandi voluntatem contrarium ejus exigentia, quia electiva facultas est; quia motio physice prædeterminans ita voluntatem natura prius quam operetur, applicat ad operationem, ut simpliciter repugnet illam non operari, & consequenter ut sit natura prius quam operetur, obligata ad operandum, quam obligationem respicit facultas electiva, quia talis; quia quia talis, dicit immunitatem ab antecedenti ad alteram partem contradictionis obligatione intrinseca.

At inquires. Deus per suam omnipotentiam potest physicam prædeterminationem ita voluntatis, quia facultas est electiva, exigentia attemperare, ut illi consentanea sit. R. Deum hoc non magis posse, quam possit mutare essentias rerum. Essentia autem motionis physice prædeterminantis est, quod sit virtus quædam activa, causa saltem natura prius quam operetur, impressa, & cum actu ad quem datur, ita connexa, ut, ea posita, simpliciter repugnet actum non esse. Quod est, motionem physice prædeterminantem essentialiter esse obligativam antecedenter ad alteram contradictionis partem, & consequenter, essentialiter esse dissidentem exigentia voluntatis, quia electiva facultas est.

S. IV.

Probatum responso nostra autoritate Concilii Senonensis.

Concilium Senonense sic loquitur decreto fidei 15. *Neque tamen tanta gratie necessitas libero præjudicat arbitrio: cum illa semper sit in promptu... nec denique tale sit hujusmodi trahentis Dei auxilium, cui resisti non possit.* Unde sic argumentor. Ex Concilio Senonensi homo resistere potest motioni divinæ, quacum re ipsa bonum operatur. Atqui non potest resistere motioni physice prædeterminanti. Ergo ex Concilio Senonensi motio divinæ, quacum homo bonum operatur, non est motio physice prædeterminans. Quod est contra hypothese prædeterminantium, qui gratiam efficacem dicunt esse motionem physice prædeterminantem. Major autem patet; quia Synodus manifestè loquitur de ea motione divinæ, qua sic ad bonum trahitur voluntas hominis, ut illud re ipsa operetur. Minor etiam facile ostenditur. Homo non potest resistere motioni, cujus activitatem vincere non potest: nam resistere motioni, & ejus activitatem superare, sunt unum & idem. Atqui homo vincere non potest activitatem motionis physice prædeterminantis: hæc enim activitas est essentialiter connexa cum actu, ad quem homo movetur. Ergo, &c.

Dices 1. Concilium Senonense cum ait hominem posse resistere motioni divinæ, loquitur in sensu di-

viso, non in sensu composito. Potest autem homo in sensu diviso resistere motioni divinæ physice prædeterminanti, licet non possit in sensu composito. Ergo Synodus non adversatur hypothese prædeterminantium. R. neg. maj. & dico distinctionem sensus compositi & divisi hic locum habere non posse. Nam sicut repugnat, alicui resistere in sensu diviso; ita repugnat, alicui posse resistere in sensu diviso. Sicut enim resistere motioni, est motionis existentis & præsentis vim superare aut elidere; & sic resistere motioni, est conjungere cum motione negationem actionis, ad quam impellit motio; ita posse resistere motioni, est posse motionis existentis & præsentis vim superare aut elidere; proindeque posse resistere motioni, est posse conjungere cum motione negationem actionis, ad quam impellit motio. Unde utrumque, nempe & resistere, & posse resistere motioni, dicit essentialiter sensum compositum.

Confirmatur & declaratur amplius. Nam sicut actu resistere, est actu actionem unius agentis vinci ab actione alterius reagentis; & sic actu resistere, dicit actualem conjunctionem duarum actionum oppositarum, quarum una vincitur ab altera; ita posse resistere, est posse actionem unius agentis vinci ab actione alterius reagentis; & sic posse resistere, dicit possibilem conjunctionem duarum actionum oppositarum, quarum una superari posset ab altera. Igitur & actu resistere, & posse resistere, dicunt sensum compositum.

Dices 2. Homo sub motione ipsam physice prædeterminante retinet potentiam id, ad quod movetur, non facendi, si motione careret, & ab illa divideretur. Ergo homo potest resistere motioni ipsam physice prædeterminanti, non quidem in sensu composito, sed in sensu diviso. R. neg. conseq. Nam si ex antecedente sequeretur, quod homo posset dici aliquo sensu posse resistere motioni ipsam physice prædeterminanti, 1. puer verè & propriè diceretur posse resistere giganti, ipsum violentè trahenti: nam sub illa violenta gigantis tractione retinet potentiam non eundi, quò a gigante violentè trahitur, si abesset, vel cessaret violenta tractio gigantis. 2. Quilibet verè & propriè diceretur, sine gratia posse resistere tentationi, quantumvis gravi & diuturnæ; quia sub tentatione retinet potentiam non faciendi malum, ad quod inducit tentatio, si non tentaretur, aut à tentatione liberaretur. 3. Similiter quilibet verè & propriè diceretur, posse resistere cuivis antecedenti necessitati, quantumvis ineluctabili & insuperabili; quia sub illa necessitate retineret potentiam non faciendi id, ad quod necessitatur, si tali necessitate careret, aut ab illa eximeretur. Quæ tria sunt evidenter falsa & absurda, imò secundum contrarium est fidei.

Itaque posse resistere motioni, est posse conjungere negationem actionis cum motione ad actionem impellente. Nam in genere unum agens posse alteri agenti resistere, nihil aliud esse potest, quam unum agens posse alterius agentis virtutem, vel, si vis, actionem vincere, aut elidere: cum unum agens alteri agenti actu resistere, non sit aliud, quam unum agens alterius agentis virtutem seu actionem superare aut elidere. Quod ipsa vox, resistere, vel invitis obtrudit: hæc enim vox manifestè dicit pugnam duorum, quorum unum agit, & alterum reagit, & reagendo vincit, aut elidit actionem alterius. Unde hæc vox dicit duas actiones realiter coexistentes, unam in obliquo, nempe actionem aggentis, & aliam in recto, nempe reactionem aggressi, vincentis aut elidentis actionem aggentis.

Dices 3. Eiam supposita veritate hujus doctrinæ, adhuc homo resistere potest motioni ipsam physice prædeterminanti. Ergo, &c. R. neg. conseq. Nam quomodo posset homo conjungere cum illa motione negationem actus, ad quem datur illa motio: cum illa motio sit essentialiter connexa cum actu, ad quem datur, sic ut actum, ea posita, repugnet non esse?

At inquires. Non potest quidem homo conjungere negationem actus cum illa motione, spectata ut est virtus quædam omnipotentia divinæ, sub qua consideratio-
ne est essentialiter connexa cum actu; sed conjungere
po-

potest cum illa, spectata præcisè ut est ens, sub qua consideratione præscindit ab essentiali connexionem, quam habet cum actu. Sed contra est. Potentia illa conjungendi negationem actus cum motione physice prædeterminante ad actum, spectata ut est ens, est fictitia potentia. Quod facile ostendo. Illa potentia non est, nisi fictitia potentia, quam simpliciter repugnat ad actum reduci. Atqui talis est potentia, de qua agitur. Ergo, &c.

Prob. min. Nam si hæc potentia aliquando reduceretur ad actum, negatio actus conjungeretur non solum cum ratione entis, sed etiam cum ratione virtutis cujusdam omnipotentia divina, vi cuius motio physice prædeterminans essentialiter connexa est cum actu, ad quem datur: utraque enim illa ratio essentialis est motioni physice prædeterminanti, proindeque in motione physice prædeterminante sunt ab invicem prorsus inseparabiles. Atqui simpliciter repugnat negationem actus conjungi cum ratione illa virtutis cujusdam omnipotentia divina, quam præter rationem entis habet motio physice prædeterminans, & vi cuius essentialiter connexa est cum actu. Ergo simpliciter etiam repugnat negationem actus conjungi cum ratione entis, quam habet motio physice prædeterminans; quamquam hæc repugnantia non oritur ex ipsa ratione entis, sed ex ratione virtutis cujusdam omnipotentia divina, quæ in motione physice prædeterminante absolute inseparabilis est à ratione entis.

Brevius, & fortasse facilius. Potentia conjungendi negationem actus cum motione physice prædeterminante, spectata præcisè ut est ens, si tamen dici potest potentia, essentialiter conjuncta est cum vera & reali impotentia conjungendi negationem actus cum illa motione, quæ impotentia pro quacunque hypothese excogitabili essentialiter existit: cum enim nulla hypothesis possibilis excogitari possit, in qua motio physice prædeterminans non sit virtus quædam omnipotentia divina, essentialiter connexa cum actu, ad quem datur, nulla hypothesis possibilis excogitari potest, in qua non repugnet conjungi negationem actus cum illa motione. Atqui potentia essentialiter conjuncta cum tali impotentia, non est nisi fictitia & chimerica potentia. Ergo, &c.

At inquit. Motio physice prædeterminans, non quæ est ens præcisè, sed solum quæ est tale ens, seu talis virtus omnipotentia divina, repugnat esse cum negatione actus. Ergo datur vera & realis potentia conjungendi negationem actus cum motione physice prædeterminante, considerata præcisè ut ens est. *R. neg. conseq.* Nam ex antecedente sequitur tantum, quod vera & realis impotentia conjungendi negationem actus cum motione physice prædeterminante, non oriatur ex ratione entis, quam habet motio illa; sed ex ratione talis entis, seu talis virtutis, quam dicit supra rationem entis præcisè. Cum autem ratio talis entis, seu talis virtutis, sit essentialis motioni physice prædeterminanti, simpliciter repugnat cum motione physice prædeterminante conjungi negationem actus; & ita nec datur, nec dari potest, nisi vera & realis impotentia conjungendi negationem actus cum motione physice prædeterminante. Potentia igitur illa, quam asserunt adversarii, conjungendi negationem actus cum motione illa, considerata præcisè ut ens est, est fictitia & chimerica potentia.

At inquit. Imò verò negatio actus conjungi potest cum motione physice prædeterminante, etiam considerata ut est talis virtus omnipotentia divina, non quidem potentia consequente, futuritionis, & conjuncta cum actu, sed potentia antecedente, possibilitatis, & divisa ab actu. Sed quis non mirabitur talia typis mandari? *R. breviter,* potentiam essentialiter divisa ab actu, seu potentiam, quam ad actum reduci repugnat, qualis est ea, quæ hic asseritur, non possibilitatis, sed impossibilitatis esse potentiam.

Probatur responsio nostra auctoritate Concilii Tridentini.

Concilium sic loquitur sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium, à Deo motum & excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, neque posse dissentire, si velit anathema sit.* Quibus verbis Synodus definit, liberum hominis arbitrium posse, si velit, dissentire motioni, quacum bonum re ipsa operatur, hoc est, motioni seu gratia efficaci. Unde

Argumentor sic. Ex Concil. Trid. homo potest dissentire motioni efficaci. Atqui hoc non potest in hypothese Prædeterminantium. Ergo hypothesis Prædeterminantium videtur esse Concilio Tridentino contraria. *Probo min.* Secundum Prædeterminantes, motio seu gratia efficax consistit in virtute quadam activa, transiente, essentialiter connexa cum consensu salutaris, sic ut, ea posita, simpliciter repugnet consensum salutarem non esse. Atqui homo non potest dissentire tali motioni. Ergo, &c. *Probo min.* Hominem posse dissentire motioni tali, esset hominem posse cum illa conjungere negationem consensus. Atqui homo hoc non potest. Ergo, &c. Minor per se clara est. *Probo igitur maj.* Posse dissentire tentationi, est posse conjungere negationem consensus cum tentatione, seu est posse negare consensum tentationi actu præsentis, & sollicitanti ad consensum malum. Item posse dissentire gratia sufficienti, est posse conjungere negationem consensus cum gratia sufficiente, seu posse negare consensum gratia sufficienti, actu præsentis, & ad consensum salutarem excitanti. Ergo similiter posse dissentire motioni ad consensum physice prædeterminanti, est posse conjungere negationem consensus salutaris cum illa motione, seu posse motioni illi, actu præsentis, & ad consensum salutarem prædeterminanti, negare consensum salutarem. Utramque partem antecedentis admittunt adversarii; dent igitur disparitatem.

Præterea, dissentire motioni illi, esset actu conjungere negationem consensus cum illa actu præsentis & existente: sicut dissentire tentationi, est actu conjungere negationem consensus cum tentatione actu præsentis & existente: sicut etiam dissentire gratia sufficienti, est actu conjungere negationem consensus cum gratia sufficiente actu præsentis & existente. Ergo posse dissentire motioni illi, est posse conjungere negationem consensus cum motione illa, actu præsentis & existente. Hæc autem conclusio, supposita veritate antecedentis, quam evidenter suadent allata exempla, tam clara est, quam ista: Mentiri, est loqui contra mentem: Ergo posse mentiri, est posse loqui contra mentem. Igitur posse dissentire virtuti activæ, essentialiter connexæ cum consensu salutaris, est posse cum illa conjungere negationem consensus salutaris. Atqui hoc evidenter repugnat. Ergo evidenter repugnat, hominem posse dissentire virtuti, cum consensu salutaris essentialiter connexæ. Quod fuit probandum.

Dices. Concilium definiens hominem Deo moventi & excitanti dissentire posse, si velit, loquitur in sensu diviso, & solum declarat hominem sub motione & excitatione divina retinere potestatem non eliciendi actum, ad quem movetur & excitatur; immò & eliciendi actum contrarium, si motio illa abesset, & ab ea divideretur. Sed contra est, 1. Quia distinctio sensus compositi & divisi locum hic habere non potest. Nam dissentire, ut jam ostensum est, est conjungere negationem consensus; & sic posse dissentire, est posse conjungere negationem consensus cum motione ad consensum impellente. Unde utrumque, nempe dissentire & posse dissentire, dicit essentialiter sensum compositum.

Contra est, 2. Quia ex data responsione multa sequuntur inconvenientia. 1. Enim sequitur, quod Concilii definitio sit plane inutilis. Nam nemo unquam in dubium revocavit, hominem sub motione & excitatione divina retinere potentiam non eliciendi actum,